

JUBILEUSZ 40-LECIA „POLSKIEJ SZTUKI LUDOWEJ”

19 stycznia 1988 roku w sali im. Juliusza Starzyńskiego w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk odbyła się uroczystość 40-lecia pisma. Przybyło na nią ponad 200 osób, w tym wiele z poza Warszawy. Zebranych powitał serdecznie Dyrektor Instytutu Sztuki prof. dr hab. Stanisław Mossakowski. Zwrócił uwagę na rolę, jaką pismo odgrywa w badaniach nad kulturą artystyczną ludu i środowisk nie-elitarnych, na penetrowanie przez redakcję wciąż nowych obszarów współczesnej kultury. Wokół pisma, którego centralną postacią jest od 35 lat red. Jackowski, skupiają się badacze z różnych dziedzin humanistyki. Prof. Mossakowski podziękował Redakcji za dotychczasowe osiągnięcia i wyraził wdzięczność środowisku, które otacza i wspiera pismo.

Następnie red. Jackowski oznajmił o przyznaniu nagród z okazji 40-lecia pisma, dziękując ich fundatorom: „Cepeli”, Min. Kultury i Sztuki, Dyrekcji Instytutu Sztuki PAN. Omówił pokrótce zasługi laureatów, którymi — jak już podawaliśmy w numerze 1—4/87 zostali:

Prof. dr hab. Roman Reinfuss
 Doc. dr hab. Jerzy Bartmiński
 Dr Jacek Ołędzki
 Jan Świdorski
 Mgr Jan Koczwaro
 Ludwig Zimmerer

Nagrody wręczyli: prezes „Cepeli” inż. Czesław Sawicki, reprezentantka Min. Kultury i Sztuki — Barbara Zagórna-Teżka, dyrektor IS PAN prof. Stanisław Mossakowski. Po tej ceremonii, która przebiegała w serdecznej, niekonwencjonalnej atmosferze, podziękował w imieniu laureatów doc. Jerzy Bartmiński:

„Proszę Państwa, chciałbym od wszystkich, którzy doznali tego wyróżnienia i od siebie, skierować do inicjatorów i wykonawców tego pomysłu serdeczne słowo podziękowania. (...)

Znaliśmy Redaktora Jackowskiego jako człowieka inteligentnego, dzisiaj do rejestru jego licznych zalet i cech dopisuję jeszcze jedną: jest on chytrze skromny, chce przy tej okazji, kiedy właśnie On powinien być tutaj na pierwszym miejscu, podstawić po prostu innych. I ja na tym się poznaję, i pozwolę sobie brać z niego przykład. To znaczy, tak jak zainspirował mnie do zainteresowania sennikiem ludowym, tak jak mi kazal dwa lata temu zbierać dokumentację dotyczącą poetów ludowych — ta dokumentacja powstaje — tak też i pokazał mi tutaj, że należy patrzeć też na innych, na tych, z którymi pracujemy, i myśleć o nich przy tych okazjach okrągłych, ładnych, uroczystych. Otóż ja idę za tą inspiracją, Panie Redaktorze, i myślę o ludziach, którym zawdzięczamy to, że tutaj się dzisiaj spotykamy; myślę o tych ludziach, którzy nas żywią i bronią, o tych, którzy stworzyli wielką kulturę, kulturę, która odchodzi w przeszłość. I kiedy ja, człowiek pochodzący z miasta, do tej kultury przychodzę, to się zdumiewam nad jej wielkością, nad jej głębią; zarazem zastanawiam się dlaczego ona odchodzi i czy ona musi odejść, czy coś nie da się z tego uratować? Zazdroszczę Wam historykom ludowej sztuki, bo Wyście uratowali z tego dorobku dla kultury narodowej wiele. Natomiast myślę, czy my folklorysty, etnolingwiści na przykład, możemy coś dla niej zrobić i co? Słownik etnolingwistyczny, o którym tutaj tak ciepło powiedziano, jest właśnie taką próbą podmiotowej rekonstrukcji kultury, tego co jest — jak to Jan Szczepański podkroślał niedawno — w tym dorobku zapożyczonej a bardzo odrębnej kultury pięknie. Myślę o jednej rzeczy i zawsze czuję się dłużnikiem ludzi starych ze wsi, którzy są nosicielami starego chłopskiego etosu. Otóż myślę, że w tym etosie chłopskim jest coś bardzo pięknego i co właśnie my, pracownicy słowa, folklorysty chcielibyśmy z tej kultury uratować. Jest tam tyle rzeczy ważnych dla współczesności, m.in. to, co kiedyś wielki nasz socjolog Florian Znaniecki nazwał solidarnością z życiem, solidarnością w obronie

Wita dyrektor Instytutu, prof. Stanisław Mossakowski, stoją od lewej: prezes „Cepelii” inż. Czesław Sawicki, red. Aleksander Jackowski, dyrektor Państwowego Muzeum Etnograficznego dr Jan Krzysztof Makulski

życia. Idea solidarności kojarzy nam się z ruchem robotniczym, z wielkim zrywem naszych robotników w osiemdziesiątych latach, ale ona tkwi w kulturze ludowej i Znaniecki rekonstruuje tę kulturę i jej wartości właśnie niezwykle — moim zdaniem — głęboko sięgnął i z niej wydobyl to, co tak pięknie nazwał solidarnością w obronie życia. Ta solidarność zaczyna się na styku z drugim człowiekiem, ale ona ogarnia cały świat. W niej jest też ten ważny dla nas dzisiaj element ekologiczny, obrona źródła, wody, obrona ognia, ziemi, żeby one były tym, czym dla człowieka być powinny i doznawały także jego ochrony. Proszę wybaczyć, że mówię o tym, co widzę jako zadanie na przyszłość. Ale to wszystko wina Redaktora Jackowskiego — On po prostu ma w sobie taką inspirującą siłę. Dwa lata temu przyjechał do Lublina i właśnie mówił: róbcie to i to, i właśnie, Panie Redaktorze, przy tej okazji powiem, to dwa artykuły, które Pan zamawiał, 'się piszą'" (śmiech, oklaski).

Po przemówieniu Doc. Jerzego Bartmińskiego Dyrektor Instytutu Sztuki, Profesor Stanisław Mossakowski i Prezes Cepelii, Czesław Sawicki wręczyli swoje nagrody Aleksandrowi Jackowskiemu, przyznane w 35-lecie Jego Pracy na stanowisku Redaktora Naczelnego „Polskiej Sztuki Ludowej”.

Następnie odczytano okolicznościowe listy gratulacyjne.

Z kolei Dr Zbigniew Benedyktowicz w imieniu Autorów i Redakcji wręczył Aleksandrowi Jackowskiemu XLI Rocznik „Polskiej Sztuki Ludowej” — Księgą Pamiątkową ofiarowaną Jemu w 35-lecie pracy, wspominając przy tym także o działalności

dydaktycznej Jubilata, zajęciach i seminariach, które Aleksander Jackowski prowadzi w Katedrze Etnologii i Antropologii Kulturowej na Uniwersytecie Warszawskim.

Sekretarz Redakcji, Ewa Korulska, złożyła podziękowanie Pani Alinie Strzałkowskiej i Panu Kierownikowi Markowi Zawadzkiemu z drukarni przy ulicy Podehorążych, którzy dołożyli wszelkich starań, by Jubileuszowy Rocznik mógł zostać wręczony podczas tej uroczystości. Było to także zasługą kierownika Zecerni pana Jerzego Kaźmierczaka oraz Jerzego Sokoła, Elżbiety Durejko i Małgorzaty Kubista.

Przybyły z Paryża Profesor Ecole Pratique des Hautes Etudes, dr hab. Ludwik Stomma w krótkim przemówieniu podkreślił otwartość Redaktora Aleksandra Jackowskiego na nowe kierunki myśli w etnografii i etnologii oraz podziękował za Jego serdeczną i przyjacielską postawę wobec młodego pokolenia etnologów, którzy zawsze mogli znaleźć miejsce w Jego Piśmie.

Na zakończenie głos zabrał ponownie red. Aleksander Jackowski dziękując wszystkim za przybycie, za serdeczne słowa, a kolegom z redakcji i autorom tekstów w numerze jubileuszowym za ich dar. Na zakończenie powiedział: starałem się stale uczyć od innych. Szczególnie wiele zawdzięczam profesorowi Romanowi Reinfussowi, ale muszę także wspomnieć tu o Stanisławie Hiżu, Witoldzie Kalińskim a zwłaszcza Jadwidze Jarnuszkiewiczowej. Winien jestem słowa podziękowań Jackowi Olędzkiemu, Ludwikowi Stommie, Zbigniewowi Benedyktowiczowi. Wiele się od nich uczyłem. A jest to sądząc, rzecz najważniejsza — uczyć się od innych, zwłaszcza od tych, którzy myślą inaczej.

FRAGMENTY NADEŚLANYCH LISTÓW

Z listu Ministra Kultury i Sztuki Prof. Aleksandra Krawczuka do Dyrektora Instytutu Sztuki PAN — Prof. Stanisława Mossakowskiego:

„Mija 40 lat od powołania przez Ministra Kultury i Sztuki kwartalnika „Polska Sztuka Ludowa” obecnie pisma Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk.

Zanikają tradycyjne formy kultury chłopskiej, zanika sztuka ludowa. To właśnie pismo „Polska Sztuka Ludowa” dokumentowało i dokumentuje do dziś ginące ślady przeszłości.

W okresie 40 lat pismo odegrało ważną rolę w tych dokumentacyjnych działaniach. Stało się źródłem wiadomości nie tylko o sztuce ludowej, ale i o przemianach zachodzących w kulturze

środowisk wiejskich. Pismo ujawniło społeczeństwu szereg wartości sztuki ludowej, podniosło znaczenie ludowego dorobku w kulturze narodu, stało się źródłem informacji o jej twórcach dla wielu działaczy i instytucji.

Material etnograficzny, rysunkowy oraz fotograficzny zawarty w piśmie ma trwałą wartość. Jest to bowiem materiał gromadzony w sposób rzetelny w wyniku współpracy wielu naukowców różnych specjalności, działaczy i miłośników sztuki ludowej (...)

Życzę Redakcji pisma i wszystkim osobom współpracującym dalszych sukcesów na drodze utrwalania i włączania sztuki ludowej w obieg życia kulturalnego kraju."

Z listu Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Kultury i Sztuki, Kazimierza Czapki do red. Aleksandra Jackowskiego:

„Z okazji 40-lecia Kwartalnika „Polska Sztuka Ludowa” i 35-lecia Pana pracy jako Redaktora Naczelnego — przekazuję słowa najwyższego uznania i podziękowania za aktywną i twórczą pracę w Redakcji.

Wysoko cenię Pana zaangażowanie w prowadzeniu badań nad kulturą ludową i twórczością nieprofesjonalną. Dzięki Pana pracy zarówno naukowej, jak i popularyzatorskiej wiele spraw z dziedziny sztuki ludowej i folkloru zostało uporządkowanych i zapisanych, a tym samym zachowanych dla przyszłych pokoleń."

Z listu Prof. Romana Roinfussa:

„Zarówno wiek podeszły, jak i nadwątlone zdrowie nie pozwalają mi wraz z wszystkimi świętymi w Warszawie jubileuszu czterdziestolecia „Polskiej Sztuki Ludowej”, czasopisma któremu towarzyszyłem przez lat z górą trzydzieści.

W tym czasie różne wiatry wiały w żagle płynącej nawy. Zawsze jednak posuwała się dalej omijając jakos Scyllę i Charybdy. Dzisiaj kilkudziesięć roczników czasopisma stanowi — bożecenny corpus wiedzy o ludowej sztuce w Polsce, bez którego nie byłaby możliwa praca naukowa w tej dziedzinie."

Z listu Przewodniczącego Zarządu Krajowego ZMW, Jozego Głuszyńskiego:

„Wasza 40-letnia praca podkreśla to, że wieś polska była i jest ostoją polskiej tradycji, zwyczajów narodowych i rodzimego języka polskiego. Jest to szczególnie cenne dla poszukujących coraz gwałtowniej swej kulturowej tożsamości młodych Polaków.

Dla Związku Młodzieży Wiejskiej — reprezentanta młodego pokolenia wsi, Wasza działalność jest mocnym wsparciem ideowym i moralnym (...)"

Z listów Prezosa Zarządu Głównego Stowarzyszenia Twórców Ludowych, Władysława Gruszczyńskiego:

„Bogata w problematykę treść pisma przyczynia się do popularyzacji oraz ochrony twórczości ludowej i jej twórców”.

„Pańska wiedza, doświadczenie i znajomości zagadnień współczesnej sztuki ludowej oraz społeczna praca w naszej Radzie Naukowej służą także realizacji celów statutowych Stowarzyszenia."

Z listu Dyrektora Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, dr Jana Krzysztofa Makulskiego:

„Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie ma szczególne podstawy do złożenia tych gratulacji, gdyż przez cały okres istnienia kwartalnika miało okazję w pełni docenić ogromną wartość publikowanych materiałów i spożytkować je w własnej pracy. Dzięki „Polskiej Sztuce Ludowej” powstało wspaniałe compendium wiedzy o niej i to wiedzy zebranej nie tylko w myśl wymogów współczesnej metodologii, lecz również z sercem co gwarantuje jej nie tylko naukowy, ale i twórczy i artystyczny charakter."

Ponadto depesze i listy gratulacyjne nadesłali: prof. dr hab. Jacek Kolbuszewski, dr Marian Kordecki, doc. dr hab. Tadeusz Chrzanowski, doc. dr hab. Jan Stęszewski, dyr. GOK w Bogutach-Piankach Roman Świerczewski, Jan Maruszewski.

Doc. Jerzy Bartmiński wręcza red. Jackowskiemu *Kołodowanie na Lubelszczyźnie*. Stoją: dyr. Bożena Golec i prezes Czesław Sawicki

